

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Tdo/50/2023
Identifikačné číslo spisu: 6719010082
Dátum vydania rozhodnutia: 06.03.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Kostolanská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:6719010082.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Kostolanskej a členov JUDr. Petra Kaňu a JUDr. Jozefa Šutku na neverejnom zasadnutí, s následným verejným vyhlásením rozhodnutia konanom 6. marca 2024 v Bratislave, v trestnej veci obvineného H. Š. P. Á. D. Y. pre zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a), písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, o dovolaní obvineného H. Š. podanom proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 10. mája 2022, sp. zn. 5To/132/2021, takto

rozhodol:

Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku, z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 10. mája 2022, sp. zn. 5To/132/2021

bol porušený zákon

v ustanovení § 321 ods. 3 Trestného poriadku a v konaní, ktoré mu predchádzalo v ustanovení § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a), písm. c) Trestného zákona

v neprospech obvineného H. Š..

Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušuje sa rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 10. mája 2022, sp. zn. 5To/132/2021.

Zrušuje sa aj rozsudok Okresného súdu Zvolen z 10. septembra 2021, sp. zn. 1T/12/2019, ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikazuje sa Okresnému súdu Zvolen, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Zvolen (ďalej len „súd I. stupňa“) z 10. septembra 2021, sp. zn. 1T/12/2019 (v poradí druhým) bol obvinený H. Š. (ďalej len „obvinený“) uznaný za vinného zo spáchania zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a), písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, ktorého sa dopustil na tom skutkovom základe, že:

obvinený v úmysle obohatiť sa a získať neoprávnený prospech, v meste Zvolen uvádzal do omylu exekútorský úrad súdneho exekútora JUDr. U. Ď., so sídlom W. XX, XXX XX N., IČO: XX XXX XXX tým, že ako obchodný klient a dodávateľ výpočtovej techniky, a to hlavne náplní do tlačiarň s obchodným názvom H. - Š. - S., Y. M. XXXX/XX, XXX XX N. v období od 7. januára 2013 do 1. júna 2017, pravidelne tomuto exekútorскому úradu bez dodacích listov dodával tonery rôznych druhov do tlačiarň v exekútorском úrade v podstatne nižšom množstve ako následne exekútorскому úradu JUDr. U. Ď. vyfaktoval s tým, že

- v roku 2013 vystavil 17 faktúr v súhrnnej sume 17.264,62 € za 183 kusov tonerov,
- v roku 2014 vystavil 24 faktúr v súhrnnej sume 27.942,30 € za 269 kusov tonerov,
- v roku 2015 vystavil 21 faktúr v súhrnnej sume 27.253,20 € za 291 kusov tonerov,
- v roku 2016 vystavil 23 faktúr v súhrnnej sume 37.766,60 € za 374 kusov tonerov,
- v roku 2017 vystavil 8 faktúr v súhrnnej sume 13.588 € za 109 kusov tonerov

s tým, že navodil stav, že fakturované tonery v tomto počte skutočne dodal, pričom exekútorský úrad v domnení a dôvere, že všetky tonery tak, ako boli vyfaktované, boli aj skutočne dodané, všetky faktúry v lehote splatnosti v plnej výške uhradil dodávateľovi H.W. Š. - S., pričom za uvedené obdobie bolo vyfaktovaných a uhradených 1226 kusov tonerov rôznych druhov v celkovej sume 123.814,72 €, prostredníctvom ktorých by bolo možné vytlačiť cca 5.585.700 strán, pričom tieto tonery v takomto počte obvinený H. Š. nedodal a žiadna kompetentná osoba exekútorského úradu JUDr. U. Ď. ich fyzicky neprevzala, pričom H. Š. bolo skutočne dodaných podstatne nižšie množstvo tonerov ako bolo skutočne fakturovaných, pretože podľa počítačiel vytlačených strán na všetkých tlačiarňach deklarovaných poškodeným JUDr. U. Ď., ktoré sa na exekútorском úrade nachádzajú, bolo vytlačených cca 1.343.842 strán, čomu podľa odborného vyjadrenia č. 1/2018 súdneho znalca Ing. Mateja Súkeníka zodpovedá skutočná spotreba tonerov v celkovej cene 14.379 €, čím exekútorскому úradu JUDr. U. Ď., W. XX, N., IČO: XX XXX XXX obvinený H. Š. týmto konaním spôsobil škodu vo výške 109.435,42 €.

Súd I. stupňa obvinenému podľa § 221 ods. 3 Trestného zákona, § 38 ods. 2, ods. 3, ods. 8 Trestného zákona, § 36 písm. j) Trestného zákona, § 46 Trestného zákona, uložil trest odňatia slobody vo výmere 3 rokov, ktorý mu podľa § 51 ods. 1 Trestného zákona podmienene odložil a zároveň uložil probačný dohľad nad jeho správaním v skúšobnej dobe, ktorú podľa § 51 ods. 2 Trestného zákona ustanovil v trvaní 3 rokov. Zároveň mu podľa § 51 ods. 2, ods. 4 písm. d), písm. h), ods. 5 Trestného zákona uložil povinnosť nahradiť v skúšobnej dobe podľa svojich schopností spôsobenú škodu, povinnosť podrobiť sa v súčinnosti s probačným a mediačným úradníkom alebo iným úradníkom programu sociálneho výcviku alebo inému výchovnému programu, a to bez povinnosti podrobenia sa kontrole technickými prostriedkami a podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku povinnosť nahradiť poškodenému Exekútorскому úradu JUDr. U. Ď., so sídlom N., W. XX, IČO: XX XXX XXX, škodu vo výške 109.435,42 €.

Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 10. mája 2022, sp. zn. 5To/132/2021 na podklade odvolania obvineného rozhodol podľa § 321 ods. 1 písm. e) písm. f), ods. 3 Trestného poriadku tak, že rozsudok súdu I. stupňa z 10. septembra 2021, sp. zn. 1T/12/2019 zrušil vo výrokoch o uloženom treste a náhrade škody a sám podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku uložil obvinenému podľa § 221 ods. 3 Trestného zákona, § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona, § 36 písm. j) Trestného zákona, § 39 ods. 1 Trestného zákona a § 39 ods. 3 písm. e) Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 18 mesiacov, ktorého výkon podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona podmienene odložil. Zároveň podľa § 50 ods. 1 Trestného zákona určil skúšobnú dobu v trvaní 2 rokov a podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku odkázal poškodený Exekútorský úrad JUDr. U. Ď., so sídlom N., W. XX, IČO: XX XXX XXX, so svojím nárokom na náhradu škody na civilný proces.

Proti predmetnému rozsudku odvolacieho súdu podal obvinený prostredníctvom zvolenej obhajkyne JUDr. Moniky Némethovej, advokátky v Banskej Bystrici, dovolanie z dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktoré bolo súdu I. stupňa doručené 24. marca 2023.

V odôvodnení dovolania obvinený uviedol, že poškodený nezabezpečil vo svojom exekútorskom úrade riadny systém objednávaní, preberania, skladovania, evidencie a úhrad jednotlivých tonerov. Súdy sa tak podľa názoru obvineného pri posudzovaní zisteného skutku nedostatočne vysporiadali s naplnením znakov objektívnej stránky trestného činu podvodu, pretože jedným z nich je uvedenie niekoho do omylu, alebo využitie omylu, pričom osoba v dôsledku omylu vykoná majetkovú dispozíciu. Uvedenie určitých nepravdivých skutočností nie je možné samo o sebe považovať za uvedenie do omylu v zmysle trestného činu podvodu, ktorý musí mať určitú kvalitu, pretože uvádzanie nepravdy nehovorí nič o tom, že tieto nepravdivé skutočnosti boli, alebo mohli byť objektívne spôsobilé oklamať poškodeného, resp. či poškodený zanedbal svoju povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 415 Občianskeho zákonníka, alebo zo zmluvy a zjavne konal bez dodržania obvyklej miery opatrnosti. Ku škode na majetku poškodeného došlo výhradne v príčinnej súvislosti s porušením povinnosti na strane poškodeného, t. j. s porušením obvyklej miery opatrnosti. Obvinený zdôraznil, že dodávky tovaru sa diali vždy so súhlasom druhej strany - poškodeného, t. j. konkrétne tonery dodal na základe telefonickej alebo ústnej objednávky od poškodeného. Tovar následne dodal a vystavil faktúru na množstvo a cenu podľa vzájomnej dohody, ktorá mu bola poškodeným uhradená. Ak by poškodený s cenou, akosťou a množstvom dodaného tovaru nesúhlasil, je nemysliteľné aby mu štyri a pol roka uhrádzal faktúry za tovar, ktoré po uplynutí toľkých rokov bližšie nezisteným spôsobom preveroval.

Obvinený ďalej namietal, že súdy sa pri právnom posúdení skutku nedostatočne vysporiadali s otázkou charakteru právneho vzťahu medzi nim a poškodeným, keďže dodávky tonerov boli v rozhodnom období realizované kúpnyimi zmluvami uzatvorenými podľa § 409 a nasl. Obchodného zákonníka, t. j. jednalo sa o obchodnoprávny vzťah medzi podnikateľmi. Z ustanovení Obchodného zákonníka vyplýva poškodenému povinnosť pri vynaložení odbornej starostlivosti prezrieť si tovar bez zbytočného odkladu po prechode nebezpečenstva škody na tovare na zistenie všetkých zjavných väd. V tejto súvislosti obvinený poukázal na uznesenie Ústavného súdu Českej republiky z 3. februára 2011, sp. zn. I. ÚS 2719/10, podľa ktorého jednou zo základných zásad, ktoré sa v obchodnoprávných záväzkoch uplatňujú, je princíp profesionality. Pokiaľ by poškodený s odbornou starostlivosťou skontroloval dodaný tovar, predišiel by vzniku celého radu nákladov, ktorých sa v rámci zodpovednosti za škodu domáha. Svojím konaním porušil povinnosti vyplývajúce mu z Obchodného zákonníka, ale aj povinnosť viesť účtovníctvo v zmysle zákonov č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve a č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, a zároveň prevenčnú povinnosť podľa § 415 Občianskeho zákonníka a § 384 ods. 1 Obchodného zákonníka. Poškodený tak uľahčil obvinenému získať majetkový prospech.

V súvislosti s trestným činom podvodu je podľa názoru obvineného nutné vychádzať z pojmu obvyklej miery opatrnosti, ktorá musí byť odstupňovaná podľa konkrétnych okolností prípadu, pričom vyššia miera musí byť vyžadovaná od osôb vykonávajúcich podnikateľskú činnosť spojenú s možným rizikom pri vykonávaní majetkových dispozícií. Poškodený konal v postavení podnikateľa, navyše má právnické vzdelanie a musel si byť vedomý svojich zákonných povinností. Kontrola množstva dodaných tonerov si z jeho strany nevyžadovala vynaloženie osobitného úsilia a jeho konanie nemôže byť ospravedlnené dôverou založenou na príbuzenskom vzťahu. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky z 25. mája 2010, sp. zn. 7Tdo/486/2010, podľa ktorého ak sa poškodený sám svojou neopatrnosťou, ktorej sa mohol ľahko vyvarovať, ocitol v situácii, keď v súkromnoprávnom vzťahu pristúpil k neistému obchodu a vynaložil finančné prostriedky, potom sa s dôsledkom tejto neistoty musí vysporiadať sám za použitia súkromnoprávných inštrumentov. Z hľadiska princípov demokratického právneho štátu je neprijateľné, aby trestným postihom jedného účastníka súkromnoprávneho vzťahu bola nahrádzaná nevyhnutná miera opatrnosti druhého účastníka pri ochrane práv a majetkových záujmov. Obdobné závery vyplývajú i z nálezov Ústavného súdu Českej republiky z 29. apríla 2004, sp. zn. IV. ÚS 469/2002.

V závere svojho dovolania obvinený uviedol, že na základe ustanovenia § 374 ods. 1 Trestného poriadku sa odvolací súd v spojení so súdom I. stupňa nesprávne vysporiadali s právnym posúdením naplnenia objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného čin podvodu, pretože poškodený sa v rámci vzťahu s obvineným dopustil porušenia vyššie uvedených povinností. Z uvedeného dôvodu nemohol byť poškodený uvedený do omylu, a v konaní sa neprihliadalo na jeho zjavnú neopatrnosť.

Obvinený navrhol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) aby rozhodol, že podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku bol rozsudkom odvolacieho súdu z 10. mája 2022, sp. zn. 5To/132/2021, v spojení s rozsudkom súdu I. stupňa z 10. septembra 2021, sp. zn. 1T/12/2019 z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, porušený zákon v neprospech obvineného aplikáciou ustanovenia § 221 Trestného zákona. Zároveň aby podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu z 10. mája 2022, sp. zn. 5To/132/2021, v spojení s rozsudkom súdu I. stupňa z 10. septembra 2021, sp. zn. 1T/12/2019 vo výroku o vine a treste, a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal súdu I. stupňa, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Prokurátor Okresnej prokuratúry Zvolen (ďalej len „prokurátor“) sa k dovolaniu obvineného vyjadril v podaní doručenom súdu I. stupňa 5. apríla 2023, v ktorom uviedol, že dovolanie obvineného nepovažuje za dôvodné. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že konania, ktorým boli naplnené všetky zákonné znaky skutkovej podstaty trestného činu podvodu sa dopustil obvinený, pričom súdy postupujú procesne správne a dôkazne opodstatnene nemali pochybnosti o skutkových zisteniach. Podstatou dovolania obvineného sú skutočností skutkového charakteru a správnosť a úplnosť vyhodnotenia zisteného skutku nemôže dovolací súd skúmať a meniť.

Vo vzťahu k tvrdeniam obvineného prokurátor uviedol, že podľa jeho názoru konanie obvineného naplňa znak úmyselného konania vo vzťahu k poškodenému, práve vzhľadom na príbuzenský vzťah medzi obvineným a poškodeným bol pri obchodnom vzťahu prítomný istý prvok dôvery. Skutočnosť, že sa nejednalo len o účtovný nedostatok, ale o absolútne využitie omylu poškodeného, spočíva v presvedčení a spoľahnutí sa na to, že fakturovaný tovar bol zo strany obvineného skutočne dodaný. Prokurátor dal do pozornosti fakt, že technické a materiálne zabezpečenie exekútorského úradu bolo z dôvodu potreby technickej znalosti realizované prostredníctvom dodávateľa. Skutočnosť, že sa nejedná o účtovný nedostatok, ale o absolútne využitie omylu poškodeného, spočíva v presvedčení a spoľahnutí sa, že fakturovaný tovar bol obvineným dodaný. Prokurátor považoval za potrebné poukázať i na rozdiel v spotrebe toneru od júna 2017, čo v spojení s ďalšími skutočnosťami dáva jednoznačný záver o podvodom konaní obvineného.

Vzhľadom na uvedené prokurátor dovolaciemu súdu navrhol, aby na neverejnom zasadnutí dovolanie obvineného s poukazom na § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Poškodený JUDr. U. Ď. sa prostredníctvom splnomocnenca JUDr. Ing. Michala Ševčíka, PhD. vyjadril k dovolaniu obvineného v podaní doručenom súdu I. stupňa 12. apríla 2023. V odôvodnení uviedol, že dovolanie obvineného nepovažuje za dôvodné, z jeho obsahu je zrejmé, že neprináša nič zásadné vo vzťahu k právnemu posúdeniu veci a preto nevidí dôvod, aby mu bolo vyhovené. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nie je daný, keďže vo veci došlo k správne právnemu posúdeniu, ako i k správnej subsumácii skutku v rámci kvalifikovanej skutkovej podstaty.

Námietky obvineného smerujú proti konečným skutkovým zisteniami a záverom, preto sú z pohľadu dovolacieho konania irelevantné, keďže dovolací súd je viazaný skutkom tak, ako bol tento ustálený zo strany dotknutých súdov nižšieho stupňa a tento nemôže nijako meniť, ani dopĺňať.

Poškodený poukázal na skutočnosť, že obvinený nijak neprispel k náhrade spôsobenej škody a jeho účelová obrana nie je dôvodná. Odôvodnenia rozsudkov súdu I. stupňa ako i odvolacieho súdu sú vyčerpávajúce a dovolanie obvineného nie je spôsobilé privodiť zmenu, pričom opak by bol prekvapujúcim záverom ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

Skutočnosť, že sa obvinený s právnym názorom súdov nestotožňuje, nemôže sama o sebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti, prípadne k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci.

Vzhľadom na uvedené, obsah trestného spisu, dovolací dôvod a ustanovenie § 382 písm. c) Trestného poriadku je poškodený toho názoru, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku a navrhol dovolaciemu súdu, aby uznesením dovolanie obvineného odmietol.

Obvinený sa k vyjadreniu prokurátora vyjadril v podaní doručenom súdu I. stupňa 18. apríla 2023, v ktorom uviedol, že v dovolaní nenamieta skutkové zistenia, z ktorých vychádzal odvolací súd, ale poukazuje na relevantné zistenia o tom, že poškodený nezabezpečil vo svojom exekútorskom úrade riadny systém objednávaní, preberania, skladovania, evidencie a úhrad jednotlivých faktúr, na jeho podnikateľský status a z neho vyplývajúce povinnosti týkajúce sa kontroly dodaného tovaru a účtovanej evidencie. Napáda tak nesprávne právne posúdenie skutku, spočívajúce v nedostatočnom vysporiadaní sa s otázkou existencie omylu poškodeného, ktorá je jedným zo znakov skutkovej podstaty trestného činu podvodu.

K zdôrazňovaniu príbuzenského vzťahu medzi obvineným a poškodeným založenom na dôvere uviedol, že na základe takéhoto vzťahu dodával poškodenému opakovane tovar len na základe jeho ústnej požiadavky. Navyiac charakter vzťahu nezabavuje poškodeného ako podnikateľa jeho zákonných povinností, najmä povinnosti vedenia riadneho účtovníctva, ktorú zrejme počas trvania obchodného vzťahu s obvineným zanedbával.

Ohľadom rozdielu v spotrebe toneru od júna 2017 obvinený uviedol, že táto bola nižšia v celom roku 2017 a bola spôsobená elektronizáciou odosielanej agendy exekútorského úradu.

Obvinený zaslal súdu I. stupňa aj vyjadrenie k vyjadreniu poškodeného, doručené súdu I. stupňa 28. apríla 2023, v ktorom uviedol, že práve závery na ktoré poukázal poškodený smerujú k tomu, že odvolací súd v spojení so súdom I. stupňa nesprávne aplikovali na zistený skutok normu Trestného zákona a kvalifikovali zistený skutok ako trestný čin napriek neexistencii omylu poškodeného. Ďalej opakoval tvrdenia, ktoré uviedol vo svojom dovolaní a vyjadrení k vyjadreniu prokurátora.

Čo sa týka skutočnosti, že doposiaľ neprispel k náhrade nim spôsobenej škody, uvedené považuje za irelevantné a zároveň poukázal na neukončené súdne konanie o náhradu škody vo výške 109.435,42 € vedené na súde I. stupňa pod sp. zn. 19C/53/2022, ktoré je vedené z dôvodu, že odvolací súd v konečnom rozsudku odkázal poškodeného vo vzťahu k jeho nároku na náhradu škody na civilný proces.

Spisový materiál bol spolu s dovolaním obvineného, vyjadreniami prokurátora a poškodeného k dovolaniu, a vyjadreniami obvineného k vyjadreniu prokurátora a poškodeného, predložený dovolaciemu súdu na rozhodnutie 12. júla 2023.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného poriadku], bolo podané oprávnenou osobou prostredníctvom obhajcu [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku, § 373 ods. 1 Trestného poriadku], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku) a spĺňa obsahové náležitosti uvedené v § 374 Trestného poriadku. Po vykonaní takto vymedzeného formálneho prieskumu podaného dovolania obvineného a prerokovaní veci na neverejnom zasadnutí dovolací súd zistil, že je dôvodné.

V posudzovanej trestnej veci obvinený uplatnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, pričom namietal, že svojím konaním nenaplnil objektívnu stránku trestného činu podvodu, konkrétne, že poškodeného nemohol uviesť do omylu, pretože ten porušil svoje zákonné povinnosti a nekonal s obvyklou mierou opatrnosti.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak je rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Dovolací súd považuje za nevyhnutné v prvom rade uviesť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže meniť ani dopĺňať (to neplatí pre dovolanie ministra spravodlivosti podané podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku). Povedané inými slovami, vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdom I. stupňa a odvolacieho súdu, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, no nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú tie, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov (R 47/2014).

Vychádzajúc z vyššie uvedeného judikátu a zároveň berúc do úvahy námietky obvineného prezentované v jeho dovolaní dovolací súd uvádza, že pod nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku rozumie situácia, kedy bol skutok, formulovaný v skutkovej vete rozhodnutí súdov nižších stupňov kvalifikovaný ako trestný čin napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo skutok vykazuje znaky iného trestného činu pod aký bol súdmi prvého a druhého stupňa subsumovaný, prípadne bol obvinený uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva tak, aby bol skutok subsumovaný pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone.

Dovolací súd dospel k záveru, že skutok zo spáchania ktorého bol obvinený uznaný za vinného rozsudkom súdu I. stupňa z 10. septembra 2021, sp. zn. 1T/12/2019, v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu z 10. mája 2022, sp. zn. 5To/132/2021, ktorý tieto sudy právne posúdili ako zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a), písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona a ktorý bol ustálený v znení vyššie špecifikovanej skutkovej vety, nevyjadruje dostatočne určito také skutkové okolnosti, ktoré by napĺňali skutkovú podstatu trestného činu podvodu v jej konkrétnej časti právnej vety v znení: „uviedol niekoho do omylu“.

Podľa § 221 ods. 1 Trestného zákona, kto na škodu cudzieho majetku seba alebo iného obohatí tým, že uvedie niekoho do omylu alebo využije niečí omyl, a spôsobí tak na cudzom majetku malú škodu, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

Podľa rozhodnutia č. 22 uverejneného v Zbierke stanovísk dovolacieho súdu a súdov Slovenskej republiky 2/2015:

„I. Právnickú osobu možno uviesť do omylu len uvedením do omylu fyzickej osoby, ktorá je oprávnená tvoriť vôľu právnickej osoby a prejavovať ju navonok, teda rozhoduje a koná v jej mene (môže ísť aj o osobu, ktorá je členom štatutárneho alebo iného orgánu právnickej osoby). Rovnako platí, že využiť omyl právnickej osoby možno len využitím omylu vyššie charakterizovanej fyzickej osoby.

III. Skutková veta (popis skutku) nie je totožná s právnou vetou a spravidla nepoužíva terminológiu právnej vety (teda terminológiu dotknutého zákonného ustanovenia), aj keď sa niekedy použité výrazy a formulácie skutkovej a právnej vety nevyhnutne prekrývajú (zhodujú). Skutková veta však musí s dostatočnou obsahovou určitosťou vyjadrovať všetky skutkové okolnosti, ktoré sú kvalifikačným momentom použitej právnej kvalifikácie“.

Z ustálenej skutkovej vety vyplýva, že skutkovú podstatu trestného činu podvodu podľa § 221 ods. 1 Trestného zákona mal obvinený naplniť tým, že uviedol do omylu exekútorský úrad súdneho exekútora

JUDr. U. Ď., so sídlom W. XX, XXX XX N., IČO: XX XXX XXX, ohľadom počtu skutočne dodaných tonerov v období od 7. januára 2013 do 1. júna 2017.

Dovolací súd upriamuje pozornosť na vyššie citovaný judikát R 22/2015 (bod I.) z ktorého vyplýva, že uviesť do omylu možno len fyzickú osobu, ktorá má vlastné vedomie a vôľu. Zo skutkovej vety však vyplýva, že do omylu bol uvedený exekútorský úrad.

Čo sa týka naplnenia objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu podvodu obvineným, dovolací súd poukazuje na rozsudok dovolacieho súdu zo 4. februára 2014, sp. zn. 2TdoV/21/2013, podľa ktorého: „Spoločný základ podvodných konaní spočíva v „omyle“ inej osoby (osoby odlišnej od páchatela). Omyl ako rozpor predstavy so skutočnosťou v zmysle skutkovej podstaty trestného činu podvodu musí mať určitú „kvalitu“ (nestačí akákoľvek nepravda) a musí byť prostriedkom spôsobilým na oklamanie iného v konkrétnej situácii. Ak však osoba v omyle vykonávajúca majetkovú dispozíciu má povinnosť (vyplývajúcu zo zákona, zo zmluvy alebo zvyklosti) preskúmať tvrdenia iných osôb, a to prostriedkami bežne dostupnými a v obdobných prípadoch aj bežne používanými, nie je možné len uvedenie nepravdy, bez ďalšieho považovať za „uvádzanie do omylu“ v zmysle skutkovej podstaty trestného činu podvodu. V posudzovanej veci nejde o situáciu, že samotné uvedenie nepravdy, ktorej preskúmanie nie je bežné, resp. omyl ani pri zvýšenej miere opatrnosti nemožno rozpoznať, prípadne osoba vykonávajúca dispozíciu nie je objektívne schopná v určitom čase a stave disponujúcimi prostriedkami prípadný omyl eliminovať. V danom prípade je potrebné brať do úvahy aj tzv. dodržanie obvyklej miery opatrnosti osoby, ktorá je uvádzaná do omylu alebo ktorej omyl chce páchatel využiť“.

Z uvedeného vyplýva, že konanie obvineného spočívajúce v uvedení iného do omylu musí mať určitú kvalitu, t. j. za uvádzanie do omylu nemožno považovať situáciu, kedy si osoba uvádzaná do omylu nesplní povinnosť preskúmať tvrdenia iných osôb, vyplývajúcu jej zo zákona, zmluvy, prípadne zvyklosti a to prostriedkami bežne dostupnými. Samotné uvedenie nepravdy bez ďalšieho nemožno považovať za konanie, ktoré by bolo možné posudzovať ako uvádzanie do omylu v zmysle trestného činu podvodu.

V posudzovanej trestnej veci sa jedná o obchodnoprávny vzťah medzi obvineným ako predávajúcim a poškodeným súdnym exekútorom ako kupujúcim, v rámci ktorého došlo zo strany obvineného k porušeniu zmluvnej povinnosti, spočívajúcej v nedodaní takeého množstva tovaru (tonerov) poškodenému, aké deklaroval vo faktúrach, pričom tak konal viac ako 4 roky.

Podľa § 420 ods. 1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej len „Obchodný zákonník“) predávajúci je povinný dodať tovar v množstve, akosti a vyhotovení, ktoré určuje zmluva, a musí ho zabaliť alebo vybaviť na prepravu spôsobom určeným v zmluve.

Podľa § 422 ods. 1 veta prvá Obchodného zákonníka, ak predávajúci poruší povinnosti ustanovené v § 420, má tovar vady.

Podľa § 427 ods. 1 Obchodného zákonníka kupujúci je povinný prezrieť tovar podľa možnosti čo najskôr po prechode nebezpečenstva škody na tovare, pričom sa prihliadne na povahu tovaru.

Podľa § 428 ods. 1 Obchodného zákonníka právo kupujúceho z väd tovaru sa nemôže priznať v súdnom konaní, ak kupujúci nepodá správu predávajúcemu o vadách tovaru bez zbytočného odkladu po tom, čo

- a) kupujúci vady zistil,
- b) kupujúci pri vynaložení odbornej starostlivosti mal vady zistiť pri prehliadke, ktorú je povinný uskutočniť podľa § 427 ods. 1 a 2, alebo
- c) sa vady mohli zistiť neskôr pri vynaložení odbornej starostlivosti, najneskôr však do dvoch rokov od doby dodania tovaru, prípadne od dôjdenia tovaru do miesta určenia určeného v zmluve. Pri vadách, na ktoré sa vzťahuje záruka za akosť, platí namiesto tejto lehoty záručná doba.

Z citovaných ustanovení vyplýva, že obvinený ako predávajúci mal povinnosť dodať tonery v množstve,

na akom sa s poškodeným ako kupujúcim dohodol, čo však porušil, keďže poškodenému dodal menej tonerov, t. j. tovar dodaný kupujúcemu mal vady. Poškodený mal podľa Obchodného zákonníka povinnosť podľa možnosti čo najskôr po prechode nebezpečenstva škody na tovare bežne dostupnými prostriedkami preskúmať, či mu obvinený dodal tovar v množstve, akosti a vyhotovení na akom sa dohodli, a následne podať obvinenému správu o vadách tovaru (keďže mu obvinený dodal tovar v menšom množstve, na akom sa dohodli), a to bez zbytočného odkladu [§ 428 ods. 1 písm. a), písm. b) písm. c) Obchodného zákonníka].

Zo skutkovej vety vyplýva, že poškodený si za obdobie dlhé skoro 4 roky a 5 mesiacov nevšimol, že mu boli tonery od obvineného dodávané v menšom množstve, aké si od obvineného objednal, v čom má spočívať jeho vykonanie majetkovej dispozície (uhrádzanie faktúr vystavených obvineným na väčšie množstvo tonerov, ako reálne poškodenému dodal) v omyle.

Dovolací súd je toho názoru, že v zmysle judikátu R 22/2015, ako i vyššie citovaných ustanovení Obchodného zákonníka, nemožno konanie poškodeného považovať za konanie v omyle, pretože zo zákona mu vyplývala povinnosť pri dodržaní obvyklej miery opatrnosti bežne dostupnými prostriedkami preskúmať tvrdenia obvineného (skontrolovať si množstvo dodaného toneru) a následne podať obvinenému správu o vadách tovaru a to bez zbytočného odkladu, najneskôr však do 2 rokov od dodania tovaru, pričom v opačnom prípade mu nemožno priznať právo z vád tovaru v súdnom konaní v rámci obchodnoprávneho sporu.

Dovolací súd zároveň upriamuje pozornosť na princíp ultima ratio vychádzajúci zo zásady subsidiarity trestnej represie, ktorý vyjadruje postavenie trestného práva ako krajného prostriedku, uplatňujúceho iba pri typovo najzávažnejších porušeníach spoločenských vzťahov, t. j. k ochrane spoločenských vzťahov prostredníctvom trestného práva by malo dochádzať až v prípade, pokiaľ ich ochranu nemožno náležite zabezpečiť prostredníctvom iných právnych odvetví, alebo je táto neúčinná. Trestné právo totiž disponuje nástrojmi a prostriedkami, ktoré možno považovať za najviac invazívne v zásahoch do práv jednotlivca.

Vychádzajúc z vyššie uvedených úvah dovolací súd dospel k záveru, že skutková veta tak, ako bola ustálená súdmi nižších stupňov, nenapĺňa skutkovú podstatu trestného činu podvodu a to jednak v osobe, ktorá mala byť uvedená do omylu, a zároveň i v samotnom uvedení do omylu, ktoré ako už vyššie dovolací súd uviedol, musí mať určitú kvalitu, nestačí iba samotné uvedenie nepravdy. Poškodený mal pri dodržaní obvyklej miery opatrnosti preskúmať počet dodaných tonerov (preskúmať tvrdenia obvineného), pričom táto povinnosť mu vyplývala priamo zo zákona.

Skutok, z ktorého má byť obvinený uznaný za vinného, musí byť v skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby formálne zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu. V tomto smere súd I. stupňa a následne i odvolací súd nesprávne vyhodnotili naplnenie všetkých znakov skutkovej podstaty trestného činu podvodu.

Dovolací súd v nadväznosti na vyslovenie porušenia ustanovenia § 321 ods. 3 Trestného poriadku odvolacím súdom (ktorý dospel k záveru, že je chybná len časť napadnutého rozsudku a zrušil iba výroky o treste rozsudku súdu I. stupňa) uvádza, že bolo primárne povinnosťou odvolacieho súdu napraviť pochybenie súdu I. stupňa, pričom obvinený už v odvolacom konaní namietal právnu kvalifikáciu skutku.

Podľa § 382a Trestného poriadku dovolací súd môže rozhodnúť aj na neverejnom zasadnutí o dovolaní, ak zistí, že dôvody dovolania, ktoré bolo podané v prospech obvineného, sú zjavne preukázané a je zrejmé, že vytýkané nedostatky povedú k postupu podľa § 386 a § 388 ods. 1 .

Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku, ak bol dovolacím súdom zistený dôvod dovolania podľa § 371, vysloví rozsudkom porušenie zákona v príslušných ustanoveniach, o ktoré sa tento dôvod opiera.

Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku súčasne s výrokom uvedeným v odseku 1 dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie alebo jeho časť, alebo aj chybné konanie, ktoré napadnutému rozhodnutiu predchádzalo. Po zrušení rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd podľa okolností prípadu zruší aj predchádzajúce rozhodnutie súdu prvého stupňa. Ak je nezákonný len niektorý výrok napadnutého rozhodnutia alebo rozhodnutia súdu prvého stupňa a ak ho možno oddeliť od ostatných, zruší dovolací súd len tento výrok. Ak však zruší hoci len sčasti výrok o vine, zruší vždy súčasne celý výrok o treste, ako aj ďalšie výroky, ktoré majú vo výroku o vine svoj podklad. Zruší aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku dovolací súd po zrušení napadnutého rozhodnutia alebo niektorého jeho výroku prikáže spravidla súdu, o ktorého rozhodnutie ide, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Dovolací súd na podklade už vyššie uvedenej argumentácie, aplikujúc citované zákonné ustanovenia, pri konštatovaní porušenia zákona odvolacím súdom ako aj súdom I. stupňa vo výroku uvedených ustanoveniach, považoval za nevyhnutné zrušiť obe rozhodnutia (rozsudok odvolacieho súdu z 10. mája 2022, sp. zn. 5To/132/2021 a rozsudok súdu I. stupňa z 10. septembra 2021, sp. zn. 1T/12/2019). Dovolací súd zároveň zrušil aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad a prikázal súdu I. stupňa, aby trestnú vec obvineného v potrebnom rozsahu opätovne prerokoval a rozhodol.

Podľa § 391 ods. 1 Trestného poriadku orgán, ktorému bola vec prikázaná, je viazaný právnym názorom, ktorý vyslovil vo veci dovolací súd, a je povinný vykonať úkony, ktorých vykonanie dovolací súd nariadil.

Úlohou súdu I. stupňa bude s ohľadom na uvedené závery dovolacieho súdu, pri viazanosti jeho právnym názorom podľa § 391 ods. 1 Trestného poriadku, opätovne rozhodnúť a to zákonne súladným spôsobom. Bude preto potrebné prehodnotiť právny záver ku ktorému vychádzajúc zo skutkovej vety dospel a to tak, aby bol v súlade s názorom dovolacieho súdu.

Rozhodnutie prijal senát dovolacieho súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.